

גנזי המלך

ארבע כנסות

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת

236

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-70,000 עותקים

"וַיִּקְרָא לְבָנוּ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ... וְעָשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד וְאִמַּת אֵל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם"

חסד של אמת

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

הקב"ה מעיד עליו שהוא "רַע" הרי זה "רַע" בלא תכלית. והיינו: דק מן הדק שאין לנו כלל אפשרות להכיר ולהרגיש את מציאות ה"רַע".

והיינו דכתיב: "כִּי אֶתָּה יִדְעָתָ לְבַדָּה אֵת לִבְבּוֹ כֹּל בְּנֵי הָאָדָם" (מלכים' א ח). רק הקב"ה מכיר מציאות לב האדם ואילו אנו מסוגלים לטעות ולחשוב שהכל קרוש וטהור והיינו: שמבקשים מהש"ת לעבדו בלב שלם למען 'לא ניגע לְרִיק וְלֹא נִלְדָּה לְבַהֲלָה', שיתכן ולאחר כל העבודות עדין מעשיו נעשים 'לְרִיק' ו'לְבַהֲלָה' ורק בעת שעובר בלב שלם אזי יש לו תקוה שעבודתו תשא פרי ותהא ראויה בעיני הש"ת.

ונראה בחז"ל ('בבא מציעא' קז:): "וְהַסִּיר ה' מִמֶּךָ כָּל חַלְיוֹ" זו עין (רעה). רב לטעמיה: דרב מסיק לבי קברי, עבד מאי דעבד, אמר תשעין ותשעה בעין רעה ואחד בדרך ארץ'.

וברש"י: "יודע היה ללחוש על הקברות ולהבין על כל קבר וקבר באיזה מיתה מת, אם מת בזמנו אם בעין רעה. חזינן, כמה רבים המה בעלי עין רעה ורובא ככולא מתים מחמת עין רעה. ומעתה פשוט כמה קשה להיות מבעלי

'חסד של אמת', שכיון שמונח בטבע האדם עין רעה, נמצא שכל פעולותיו ומעשיו מודרכים על ידי העין רעה ואינו חפץ כלל בטובת חברו, לכן כמעט לא יתכן פעולת חסד אמיתית וע"כ דכל חסדיו נעשים רק למען טובת עצמו שמצפה לתשלום גמול ואין זה 'חסד של אמת' ולכן הוצרך יעקב

והנהגתו היו רק חסד של שקר ונעשים רק כדי לקבל שכר?

וביותר יש לראות גודל מדת חסדו של יוסף, לא רק בענין של פרנסת כלל ישראל, אלא עוד בבית האסורים היה כל מציאותו רק בקשת חסד: "וַיִּבְאֵ אֵלֵיהֶם יוֹסֵף בְּבִקְרֹ וַיֵּרָא אֹתָם וְהָנֵם זַעֲפִים: וַיִּשְׁאַל אֶת סֹרִיסֵי פְרַעֲה אֲשֶׁר אֹתוֹ כַּמְשֶׁמֶר בֵּית אֲדֹנָיו לֵאמֹר מִדּוּעַ פָּנִיכֶם רְעִים הַיּוֹם?" ('בראשית' מ). חזינן גודל מדת ההטבה שהיתה בו, שבעת שרואה ב' שרים גוים ופניהם זועפים שואלם: "מדוע זאת?" והכל כדי להיטיב להם ולמנוע מאתם צער ועגמת נפש ועל אף כל זאת עדין יתכן שאין זו 'חסד של אמת'.

הרי לנו להדיא דאין לו לאדם ואפילו הגדול שבגדולים כיוסף הצדיק להיות בטוח וסמוך במעשיו ועדין יש עוד מקום לחשוש שכל מעשיו נובעים מנגיעות ואין חסדו אמת, אלא חסד של שקר! ובאמת שהוא פשוט שהרי נאמר: "כִּי יֵצֵר לִבְ הָאָדָם רַע מִנְעֻרָיו" ('בראשית' ח). וכאשר

וברש"י: 'חסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת שאינו מצפה לתשלום גמול'. וראה עוד במדרש ('מדרש רבה' 'בראשית' צו ה): 'וכי יש חסד של שקר? משל הדיוט אומר: "מית בריה דרחמך טעון, מת רחמך פרוק" א"ל: "אם תעשה לי חסד לאחר מיתתי הוא חסד של אמת".' והיינו: שכל החסדים שאדם עושה יתכן שאינם של אמת, מפני שמטרת עשייתו היא כדי לקבל גמול ושכר ע"ז ורק ה'חסד שעושים עם המתים' יש לקרואתם 'חסד של אמת'.

והדברים מתמיהים: היאך חסד יעקב אע"ה את יוסף הצדיק, שכל עשיית החסד על ידו אינו של אמת ולכן הוצרך לבקשה מיוחדת שהפעם יעשה עמו 'חסד של אמת' וכאילו חשש יעקב שיוסף לא ירצה לעשות עמו חסד, כיון שעם המתים אינו מצפה לקבלת גמול, נמצא שכל חסדי יוסף הצדיק היו רק למען קבלת שכר?! והלא יוסף הצדיק הוא אשר זן ופרנס את כלל ישראל בנאמנות רבה לאין שעור. וכדחזינן שבעת שאנו מבקשים תפילה מהקב"ה אודות פרנסה אמרינן: 'פרנסנו כיוסף הצדיק?'

הרי לנו שזו צורת הפרנסה הטובה ביותר שיכולה להמצא והרי יוסף בעצמו אמר: "אֵל יָחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי מִכְרַתֶּם אֹתִי הַנְּהָ כִּי לְמַחְיָה שְׁלַחְנִי אֱלֹקִים לְפָנֵיכֶם" ('בראשית' מה). דהיינו: שהוא השליח שעשה הש"ת כדי לפרנס את ישראל "לְהַחְיֹת לָכֶם לְפָלְיֻטָּה גְדֹלָה", הרי לנו שיוסף הצדיק הוא הבעל חסד הגדול וא"כ היאך אפשר לחשוד בו שכל מעשיו

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

המשך מעמ' 1 >>>

לבקשה מיוחדת מיוסף שיעשה עמו 'חסד של אמת'. "טוב עין הוא יברך" (משלי' כב) זה משה רע"ה' (מדרש תנחומא' 'וזאת הברכה' א). מבואר, שרק משה רבנו ע"ה זכה להיות נכלל בקרב טובי עין ואילו שאר בני אדם מעשיהם נובעים מעין רעה.

ומעתה עלינו לבדוק בכל מעשינו האם נובעים מכח הטוב או מכח החומר, כי זאת עלינו לדעת שיש באדם כח החומר. ואור הנפש והשכל צריך לכופ את כח החומר ואין זה מן הדברים הקלים, כי מטבע ברייתו ספוג ברע וכל שנות חייו הראשונות מתפתח בנין הרע ללא כל מפריע וכל זה חייב להתכופף כנגד אור הנפש. ובדאי שעבודה קשה מוטלת עלינו וממילא פשוט שבשעה שמתעורר בקרב האדם מחשבה קטנה או הרהור של נגיעה, הרי ודאי שכח הרע פועל פעולתו ומעשיו מונחים על ידי כח הרע.

יודעים אנו שלמוד המוסר ושמיעת דברי מוסר וחכמה קשים המה מאד ורבים נמנעים מלמוד המוסר והסבה לכך: כי בטבע בריאתו חושב כל אחד שמעשיו נכונים והגונים ואין בהם כל חסרון ופגם ואילו למוד המוסר מראה לנו פנים חדשות שאין הדברים כן וכל מעשינו ופעולותינו טעונים בדיקה ובחינה ולכן מונעים עצמנו מלמוד המוסר וסבורים אנו שע"י זה יצדקו מעשינו. ונראה לי לדמות זאת

לאדם החושש מרעמים וברקים ומרוב חששו טומן ראשו תחת השמיכה, הנעלה על דעתנו שאי ראיית הברק תמנע מאתו את הסכנה.

כן אף בזה אי למוד המוסר לא ישנה את האמת בדבר מצבו הנכון של האדם וכן היה הסבא מקעלם ז"ל אומר: וכי העני שידמה בנפשו כי עשיר הוא יעשה עי"ז לגביר? הלא פשוט שאי ידיעת האמת לא משנה את האמת! וכי משום שלא נדע שיתכן ויהיה אדם גדול כיוסף הצדיק ומ"מ דרוש עבודה מיוחדת שיהיה מעשיו 'חסד של אמת', האם עי"ז יהיה מעשיו 'חסד של אמת' וכן בשאר הענינים.

ולדוגמא נעיין ונראה היאך למדונו חז"ל מהות ענין השוחד, "כי השוחד יעור פקחים" (שמות' כג). ולשון שוחד פירושו: חד. שבעת שיש לאדם נגיעה מתבטלים כל הכונות והמטרות האחרות וכל מעשיו מודרכים רק ע"י הנגיעה. ואל נחשוב שדוקא נגיעה גדולה, נקראת נגיעה. ראה בגמרא (כתובות' קה): שאף דבר קל הופך את האדם לנוגע, כאחד שהוריד נוצה מעל כתפו של הדיין 'א"ל: "פסילנא לך לדינא" ע"ש.

הגרי"ס זצ"ל היה אומר: שכל אדם הוא דיין על עצמו לשפוט ולדון כל מעשיו והנה האדם כולו מלא שוחד, שהשוחד הגדול ביותר הם רצונותיו של האדם, שאינו רוצה לטרוח ולעמול נגד רצונו

וא"כ היאך יוכל לשפוט ולדון את מעשיו מהיכן נובעים אם מכח הטוב או מכח הרע ומעתה באין דין ואין דיין הרי פשוט שיתכן שכל מעשיו יהיו לריק ולבהלה, שמכיון שאינו שופט נכוחה את מעשיו אינו יודע מטרותם וסיבת עשייתם.

ראו כמה רחוקים אנו מהבנת יסודות התורה, שאנו סבורים שכל מעשינו ראויים וכשרים וכולם מודרכים ע"י יראת שמים ואיננו מבינים שמלאים אנו נגיעות והם המדות כולם ורק הם המנחים אותנו בכל פעולותינו ולכל זה ניתן לנו למוד המוסר ללמדנו מה האמת והיאך לברוח מן השקר.

ובדרך זה יש לבאר דברי המדרש: בשעה ששלח יוסף לבקש מיעקב אבינו שירד מצרימה חשש יעקב ואמר: 'מה אבא היה להוט אחר גרונו, אף אני להוט אחר גרוני' (בר"ר צד ה). יעקב חשד בעצמו שמא הסבה לירידתו למצרים היא מחמת תאות העוה"ז שנמצא בו, שאף הגדול שבגדולים אסור לו להיות בטוח בעצמו, אלא עליו תמיד לעשות בדיקות על בדיקות ולחשוש שמא כח החומר והרע שנמצא בו נתן מקום לנגיעה לפעול את פעולתה ורק ע"י עבודה מתמדת בבקוש ומשמוש במעשיו, יזכה להיות אלו שמעשיהם אינם 'לריק' ופירות מעשיו לא נולדו 'לבהלה'. (אור יחזקאל'). ■

ברכת יעקב

"ויקרא בהם שמי ושם אבותי"

מדוע בברכה המונחלת לדורות הקדים יעקב את שמו לפני אבותיו אברהם ויצחק?

"ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק ויגו לרב בקרב הארץ" (בראשית' מז טז).

יש להבין איזה סוג ברכה היא, שיהיו נקראים בשם האבות הקדושים. איזה חשיבות לברכה זו?

שמות האבות הקדושים מרמזים על שלשת התפקידים של כל יהודי ויהודי: התורה, המצוות והשמחה בעבודת ה' ויעקב בירכס בשלשת אלו בדרך רמז דוקא, כדי שלא יבינו אותם המקטרגים, 'אברהם' בגמטריא - רמ"ח כנגד רמ"ח מצוות עשה שבתורה כמובא בחז"ל (תנחומא' לך' לך). 'יצחק' תרגם 'אונקלוס' (בראשית' כא): 'חדוא' מלשון שמחה שהיא עיקר גדול לחזק את התורה והמצוות, עד שעל העדר השמחה באה התוכחה שבתורה, כנאמר: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך

בשמחה... (דברים' כח). 'יעקב' הנקרא - 'ישראל' הם אותיות לי - ראש הרומז על התורה הנקראת 'ראש' - 'ה' קנני ראשית דרכו" (משלי' ח כב). וניתנה ב - 40 יום כמספר 'לי' (ראה בעה"ט על הפסוק: "ויקחו לי תרומה" - 'שמות' כה).

ו'לי' מורה גם על הנצחיות, כדברי חז"ל (מדרש רבה' ויקרא ב ב): 'בכל מקום שנאמר: "לי" אינו זו לעולם, לא בעוה"ז ולא בעוה"ב'.

אך יש לתת טעם מדוע הקדים יעקב את שמו לשם אבותיו אברהם ויצחק? אלא שהיתה לו סבה מיוחדת להקדים את שמו הרומז לתורה, לפני הדברים האחרים. הגמרא במסכת 'נדרים' (פא). אומרת: 'מפני מה אין מצויים תלמידי חכמים לצאת מבניהם של ת"ח?.. שאין מברכים בתורה תחילה'. יש מי שפירש את כונת חכמינו:

כי בכדי לגדל את הבן להיות תלמיד חכם, יש להקדים ולברכו תחילה בתורה ובראית שמים, שיהיה חכם וצדיק במעשים טובים ולבסוף לברכו בעושר ובמזונות שהרי 'אם אין קמח אין תורה' ('אבות' ג יז). כך אנו רואים שהתורה היא העיקר ואותה הוא מחבב ואכן זוכה לראות את בניו תלמידי חכמים. אבל מי שאינו מברך את בניו בתחילה על התורה וכי עיקר הברכה והשאפה היא על העושר והפרנסה ורק לבסוף הוסיפו לברכם שיהיו ג"כ חכמים בתורה, בבחינה של קינוח סעודה אלה, אינם זוכים לראות את בניהם כתלמידי חכמים.

וכך אנו רואים בתפילת שמונה עשרה, שברכות התחנונים (האמצעיות) מתחילות בברכת: 'אתה חונן', 'השיבנו', 'סלח לנו' - השייכות לעבודת השי"ת ורק לאחר מכן באה ברכת 'פאנו' וכו'.

המשך בעמ' 3 <<<

"אֲכַרְהֶם וְיִצְחָק" ורק אח"כ הוסיף להם ברכה גשמית: "וַיִּדְגּוּ לָרֶבֶת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ" ('בראשית' מח). שיפרו וירבו ולא תשלוט בהם עין הרע. ('עוד יוסף חי' - דרשות הובא בפניני ה'בן איש חי'). ■

תחילה על דברים השייכים לעבודתי, אני אשלם לו את כל שאלותיו. מסבה זו ברך אותם יעקב תחילה על התורה הרמוזה כאמור בשמו: "יעקב" וגם על המצוות ועל השמחה הרמוזים בשם:

- על הצרכים הגשמיים. ואשרי המבקש תחילה על הרוחניות טרם הוא מבקש על הצרכים הגשמיים והקב"ה ממלא את מבוקשו ועליו נאמר: "מִי הַקְדִּימָנִי וְאֲשַׁלֵּם" ('איוב' מא ג). השואל את צרכיו

עלי הגיון

"וַיְהִי יְמֵי יַעֲקֹב שְׁנֵי חַיָּיו"

ההבדל המהותי בין ימי הצדיק לשנות הרשע

שבהיכל העליון. נמצא כי גם לילותיו חשובים כ"ימים", באופן שכל רגע ורגע מנוצל עד תום ומוזה נובע שרש הפתגם: 'משיים לילות כימים' (ראה 'מועד קטן' כה:).

ועל זה נאמר: "וַיְהִי יְמֵי יַעֲקֹב שְׁנֵי חַיָּיו" - כל "שְׁנֵי חַיָּיו" של יעקב היו גדושים ב"ימים" מלאים של "יעקב איש תם ישב אהלים" ('בראשית' כה). וכאילו לא קיימים בהם לילות. ('בן איש חי' - דרושים הובא בפניני ה'בן איש חי'). ■

הוא מסגל לעצמו תורה ומצוות ביום אחד יותר ממה שיעשו אחרים בשנה שלמה. וזהו הבאור: "וַיְהִי יְמֵי יַעֲקֹב - שְׁנֵי חַיָּיו". הימים שלו חשובים באכותם ל"שנים". עוד יש לומר: למרות שהאדם מנצל בעיקר את ימיו ואילו את לילותיו הוא מקדיש למנוחה ושינה הנחשבים לכאורה כשעות של בטלה, אך הצדיק קובע עתים לתורתו גם בלילות ואפילו בעת שהוא ישן יש אצלו עלית נשמה, נשמתו עולה למעלה ולומדת תורה בישיבות הצדיקים

יש להתבונן בהדרגה "וַיְהִי יְמֵי יַעֲקֹב" ('בראשית' מז כח) הנראית לכאורה מיותרת! נוכל להבין זאת על פי הכתוב ב'משלי' (י כז): "יִרְאֵת ה' תוֹסִיף יָמִים וְשָׁנוֹת רַשְׁעִים תִּקְצְרֶנָּה". יש להבחין בהבדל שבין הגדרת זמן חייו של הצדיק לבין חיי הרשע, הצדיק שהוא ירא ה' - חי "ימים", לעומת זאת חיי ה"רשעים" נקראים שנים. באור הדבר: יום אחד בחיי הצדיק חשוב באכותו כמו שנה של רשע, שהרי

מחשבה

"זְבוּלוֹן לְחוּף יַמִּים יִשְׁכֵּן"

מה זכותם של תומכי התורה ע"פ ה'חפץ חיים'?

שהאדם מוליד ומלמד לעבודת ד', הם דוגמת חצים, כמו שנאמר: "כְּחַצִּים פָּיֵד גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים" ('תהלים' קכז). וכשאינו לו בנים של עצמו, מהנכון מאד שיחזיק בממונו אנשים אחרים לעבודת ד' וכשתנוצח המלחמה, בודאי גם על שמו תקרא. כי הוא דוגמת הלוחם בחצים של אחרים. ובכמה פרטים חצים אלו טובים הם מחצים של עצמו, כי בקשת וחצים של עצמו שבהם הוא לוחם, פעמים שלא נעשו כ"כ בדיוק, אבל בחצים של אחרים יכול לחפש ולהשיג חצים טובים, כי בעולם בודאי יש חצים טובים שנעשו כהוגן. וכן הדבר בעניינינו, בנים של האדם אין ביכולת האדם לבחור ואיזה בנים שנותנים לו מהשמים הוא מוכרח לקבלם ולפעמים יש בנים שלא רק שאינם עוזרים לו להלחם, אלא אף עוזרים לצרוי והוא דוגמת קשת רמיה, שהקשת מורה לעצמו של הלוחם, משא"כ כשהוא לוחם מלחמת ד' ע"י אנשים אחרים, דהיינו: אם הוא מחזיק תורה, הוא יכול לחפש אנשים גבורים לוחמי המלחמה כהוגן. ■

אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו" ('שבת' פח.). לכן נחשבים יששכר וזבולון כעמודי העולם ושניהם כאחד מקיימים את העולם וביורה דעה' (רמו) נפסק הדין: 'ומי שאי אפשר לו ללמוד מפני שאינו יודע כלל ללמוד, או מפני הטרדות שיש לו, יספיק לאחרים הלומדים: הגה - ותחשב לו כאילו לומד בעצמו'. ו'במעשי למלך' כותב ה'חפץ חיים' והפליג מאד בשבח מחזיקי התורה והמשיל עליהם את המשל הזה: שר אחד מצביא, היה לו עבד אחד נאמן מאד במלאכתו להלחם בשונאי אדונו. ובגודל אהבתו לאדונו, עשה בעצמו את החצים וילחם בס. והיה כאשר ספו תמו לו חציו בתרמילו, נגש לאדונו וישאלהו איך שכלו לו חציו ויוכל להשיג חצים, שאחרים עשאו, אם יקחם לירות כמו? ויהתל בו אדונו ויאמר לו: "מאי נפקא מינה? באיזה חצים שתמצא הכה את השונא והוי נוצח במלחמה". כן הדבר ממש, כל ימיו של האדם בעוה"ז הוא כעין מלחמה עם היצה"ר. והבנים

"זְבוּלוֹן לְחוּף יַמִּים יִשְׁכֵּן...: יִשְׁשַׁכֵּר חֲמֹר גָּרָם" ('בראשית' מט יג - יד). הבורא יתברך שמו שהוא מקור הטוב והחסד ידע מראש, שאי אפשר לאומה שלמה שיעסקו רק בתורה וצרכים לנהוג בעולם גם מנהג דרך ארץ, לכן בעת חלוקת הארץ לכל אחד מהשבטים, רמז לנו על שבט יששכר וזבולון, שכל אחד ימלא מקצוע וסוג בפני עצמו - שבט יששכר תשוקתו היתה לתורה, כמו שנאמר: "יִשְׁשַׁכֵּר חֲמֹר גָּרָם...: נִיט שְׁכֹמוֹ לְסָבֵל" ומהם יצאו מאתים ראשי סנהדראות והוראה לכל ישראל, כמו שפרשו חז"ל. "זְבוּלוֹן לְחוּף יַמִּים יִשְׁכֵּן" היה נושא ונותן בפרקמטיא ואי אפשר לו לקבוע אלא עתים לתורה, אבל החזיק ופרנס את אחיו יששכר בכל דבר הצריך לו. ומכיון שעיקר העולם הוא בשביל התורה כמו שנאמר: "כֹּה אָמַר ה' אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שָׁמַיִם" ('ירמיה' לג). ותנאי 'התנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית ואמר להם: 'אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו

"יְהוֹדָה אֶתְּהָ יוֹדוּךָ אֶחִיךָ"

מדוע האות ד' נוספת לשמו של יהודה?

פנינים לפרשה

"וַיַּגֵּד לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנֵי יוֹסֵף בָּא אֵלַיךָ וַיִּתְחַזַּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמִּטָּה" (מח ב)

הגאון מוילנא אמר לפרש את דברי הפסוק שלפנינו כך: הנה אמרו חז"ל בגמרא: **ש'כל המבקר את החולה נוטל אחד מששים מחליו** ('נדרים' לט:). ואמרו בגמרא (שם): שזהו דוקא אם המבקר הוא **'בן גילו'** ('בן מזלו' - רש"י) של אותו חולה. והרי ידוע מדברי חז"ל: שיוסף היה בן מזלו של אביו יעקב, שכן אמרו במדרש והובא בדברי רש"י בפרשת 'וישב' על הפסוק: **"כִּי בֶן זָקְנִים הוּא לּוֹ"** ('בראשית' לז). שהיה יוסף **זיו איקונין שלו דומה לו'** וכל מה שאירע ליעקב אירע כיוצא בזה ליוסף.

ומעתה יתבאר היטב, הלא תיבת **"הִנֵּה"** עולה בגימטריא למנין: **ששים** ותיבת **"הַמִּטָּה"** עולה בגימטריא למנין: **חמישים ותשע**. וזהו שאמר הכתוב: **"הִנֵּה בְנֵי יוֹסֵף בָּא אֵלַיךָ"** לבקר אותך וכיון שהוא בן מזלך הרי הוא יכול אחד מששים מחוליק, נמצא שישארו כך רק חמישים ותשע חלקי החולי, לכן מיד כשבא אליו נאמר: **"וַיִּתְחַזַּק יִשְׂרָאֵל"** מעצמו על ידי שנחסר לו **'אחד מששים מחליו'**, **'וַיֵּשֶׁב**

עַל הַמִּטָּה" שהיא בגימטריא: **חמישים ותשע**, היינו: שנשארו לו רק **חמישים ותשע** חלקים מחליו.

"אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה כְּרֵאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יְהוּ לִי" (מח ה)

כתבו רבותינו הראשונים: **"אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה"** עולים בגימטריא: **372** **"רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן"** עולים בגימטריא: **371** נמצא שמנין **"אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה"** יתר על מנין **"רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן"** 1. זהו שאמר יעקב ליוסף להלן: **"וְאֲנִי נִתְמִי לָךְ שָׂכֵם אֶחָד עַל אֶחִיךָ"** (מח כב). היינו: המנין אחד היתר ב **"אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה"**.

"וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו בְּנֵי הֵם" (מח ח)

יש להתבונן בשאלת יעקב וכי לא ידע יעקב שבניו הם ששאלו **"מי אלה?"** וכבר נתקשה בזה רש"י ופירש: **'בקש לברכם ונסתלקה שכינה ממנו לפי שעתיד ירבעם ואחאב לצאת מאפרים. ויהוא ובניו ממנשה'**, לכך אמר ליוסף, **'מהיכן יצאו אלה, שאינם ראויין לברכה'**. אלא שמעתה עלינו להבין מה ענה לו

יוסף בזה שאמר: **"בְּנֵי הֵם"**, הלא גם יעקב ידע שבניו הם, אלא שתמה כלפי מה שהבין בהסתלקות השכינה **'שאינם ראויין לברכה'** ועל זה הוא שאל: **'מאין יצאו אלה שאינם ראויין לברכה'**.

וביאר בזה רבנו הגרי"ז מבריסק: שבשעה שנסתלקה שכינה מיעקב, חשש יעקב שמא יוסף לא גייר את אסנת אשתו והדין הוא: שהנושא נכרית הולך הולך אחר האם, נמצא שבניו יהיו נחשבים כנכרים. ואף קודם מתן תורה היה שייך דין זה, כמו שאמרו בגמ' ב'במות' (ק). לגבי אברהם עיי"ש. זו היתה שאלתו של יעקב ששאל את יוסף: **'מאין יצאו אלו שאינם ראויין לברכה'**, האם חלילה לא נתגיירה אסנת והרי הם נכרים.

על כך ענה לו יוסף: **"בְּנֵי הֵם"**, כלומר: שאינם נכרים ולצורך ההוכחה לכך הראה לו את שטר האירוסין ושטר הכתובה כמו שכתב רש"י והכונה היא שבזה הוכיח לו שגיירה, לפי שאמרו בגמרא: **שלבני נח "בְּעֵלְתָּ בְּעַל" יש להן נכנסה לחופה ולא נבעלה אין להם'** ('סנהדרין' נז:). כלומר: אין שטר אירוסין קונה את האשה לבעלה ורק משעה שנעשית האשה בעולת בעל נעשה הבעל לבעל האשה, לכך הראה יוסף ליעקב את שטר הקדושין והכתובה להוכיח לו שגיירה וכיון שנעשית ישראלית הוצרך לקדשה בשטר קדושין כדין ישראל וממילא בניו כשרים וישראלים הם.

"בְּחֶרֶבִי וּבְקָשָׁתִי" (מח כב)

בתרגום 'אונקלוס' תירגם בזה: **'בצלותי ובבעותי'**, כלומר: בתפילתי ובבקשתי.

ביאר רבינו מאיר שמחה בספר 'משך חכמה': **'ש'צלותי'** הכונה: לסדר התפילה הקבוע. ואילו **'בעותי'** הכונה: לבקשה מיוחדת אשר מוסיף בתפילתו וכדרך שאמרו חז"ל: **'שואל אדם צרכיו בשומע תפלה'** (ע"ז ז:).

וכתב ה'משך חכמה': שיש חלוק בין מה שאדם מתפלל בסדר התפילה הקבוע

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

שָׁנִים אלא: **ליבון שינים** (כתובות קיא.).

מאמר חז"ל זה נידוש בפי הכל, אולם כמדומה שיש עדין צורך לחדרו ולמשמשו עוד ועוד, בכדי שנקבל את גודל ההרגש הראוי לכך, שזה הוא מה שהיה ברעת חז"ל להנחיל לנו במאמר זה.

נתאר לעצמנו מה זה **'משקהו חלב'**, הלא חלב הוא משקה בסיסי ביותר הנצרך לאדם ולשון המורגל בפי אנשים כשכבים לתאר עניות נוראה אומרים: "אין לו לחם וחלב", חלב הוא משקה חשוב מאד וחיוני לאדם ואדם המשקה חלב לחברו הרי הוא נותן לו בזה את חייו, כמה מן התהילה והתפארת היינו נותנים לאדם כזה הדואג למלאי החלב של חברו ובפרט אם הוא מעמודי החסד שבדור והכל ישבחוהו יפארוהו וירוממוהו.

באו חז"ל הקדושים ולמדונו בדבריהם הקצרים, גדול ממנו הוא מי **ש'מלבין שינים לחברו'**, דבר זה חשוב וחיוני לאדם אף יותר מהחלב וממילא מי שמספק לו את הלבנת השינים גדול יותר מהאדם ה'**משקהו חלב'**, זהו הצורך הגדול שיש לאדם בעשיית נחת רוח לחברו חן וחסד חיוך על הפנים. אם בכדי להשיג חלב בכדי ליתן לחברו דרושים מעות מרובים, העלאת חיוך על פני השני אינו דורש תקציב כל שהוא, בדרך לבית הכנסת, בדרך למכולת, בדרך לעבודה, בדרך לכל מקום שהוא, האדם נפגש עם רבים ממכיריו מידידיו ובתנוחת פניו הוא יכול להיות אותו גדול **מ'משקהו חלב'**, או חלילה לגרום חוסר מצב רוח אצל חברו. בניד עפעף אחד האדם קובע את הדבר.

בואו חשבון, אם האדם יקבל על עצמו בהחלטה קבועה שבכל מקום הימצאו הרי הוא מחייך לעומת חבריו וידידיו, הלא כמה עשרות ואפילו מאות עשיות של החסד הגדול מהשקייית חלב הוא יוכל לעשות מידי יום ביומו, בלא שידרש ממנו לכך לא ממון ולא זמן, רק דבר אחד - חיוך! כל זה ביום אחד וכמה בשבוע?! וכמה בחדש?! וכמה בשנה?! איזה חשבון ענק של זכויות הוא זוקף לעצמו ואפילו הוא לא יוכל להכיל את הדבר בחשבוננו. ומי יודע את הפירות ופירי הפירות אשר יצאו מכח החיוך שהוא נתן לחברו, מי שחייכו לו נעשה מרוצה מעצמו ומתחיל אף הוא לחייך לסובבים אותו ומדביק אף אותם באותו חיוך טוב ומטיב לאחרים, נמצא שהדבר הקטן הלז שעשה הראשון בחיובו הוא חוליה אחת משרשרת ענקית הממשיכה מכוחו, תן חיוך! רק חיוך! **גדול ממשקהו חלב**. ■

בירך את בניו שבטי י-ה שמהם יצאו כל זרע בית ישראל והנה אם נקח את כל האותיות הראשונות הנמצאות בתיבה שלאחר שמות השבטים, כגון: אחרי ראובן נאמר: **'בְּכָרִי אֶתָּה'** (בראשית מט), נקח את האות **ב'** שהיא האות הראשונה בתיבת **'בְּכָרִי'** וכן: **'שִׁמְעוֹן וְלוֹי אֲחִים כָּלִי חֲמֵס'** וכו', נקח את האות **א'** שהיא האות הראשונה בתיבת **'אֲחִים'** שנאמרה אחרי שמותיהם, כשנצטרף מנין כל האותיות יעלו בגימטריא בדיוק: **שס"ה**, שזהו מנין הימים בשנת החמה. מעתה נמשיך ליטול את האות האחרונה שבכל ברכה וברכה, כגון: אצל ראובן הברכה מסתיימת במילים: **'צוּעִי עֲלֶה'**, ניטול מזה את האות ה', ברכתם של שמעון ולוי מסתיימת במילים: **'וְאֶפְצֵם בִּישָׂרָאֵל'**, מזה ניטול את האות ל', כשנצטרף את כל האותיות יעלו בגימטריא בדיוק למנין: **שנ"ד**, שזהו מנין הימים בשנת הלבנה. ובכן, ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא ועלינו להתבונן איך הגיע 'בעל הטורים' לכזה חשבון מופלא ומורכב, בלי סיוע של תוכנות מחשבים וכדומה, נקודה למחשבה!

'יהודה אתה יודוך אחיה' (מט ח)

רבינו הרא"ש מפרש כך: הנה שמו של יהודה מורכב מאותיות הוי"ה, כשבנוסף לכך יש את האות **ד'**, לרמוז שהוא היה הבן הרביעי של יעקב ולאח ועוד: שביום הרביעי נתלו ה'**מאורת ברקיע השמים**' (בראשית א). וכתוב במשיח שיצא מיהודה שיהא **'כסאו כשמש נגדי'** (תהילים פט לז).

ועוד רמז יש בזה שינצלו מזרעו **ד'** אנשים, הלא הם: דניאל שהושלך לגוב האריות וניצל וחנניה מישאל ועזריה שהושלכו לכבשן האש ונצלו וזכה לזה לפי שהציל ג' נפשות מן האש (תמר ושני בניה) ואת יוסף מן הבור, נצולו **ד'** נפשות ממנו כנגד **ד'** נפשות שהוא הציל. ועי' עוד ברבינו בחיי בענין זה רמזים רבים ונפלאים.

'ולבן שינים מחלב' (מט יב)

אמרו חז"ל: **'טוב המלבין שינים לחברו יותר ממשקהו חלב שנאמר: וְלִבָּן שָׁנִים מִחֶלֶב, אל תיקרי: וְלִבָּן**

לבין מה שמוסיף לבקש בתפילתו, שבסדר התפילה הקבוע אין הכונה מעכבת וכלפי זה אמרו בגמרא ב'ברכות' שאם כוון לבו ב'ברכת אבות' יצא ידי חובתו, משא"כ בבקשה מיוחדת שמוסיף האדם לבקש בתפילתו, בקשה זו צריכה כונה לעכובא.

והנה החרב הוא בעצמו דבר המזיק, שהוא עשוי מברזל שיש לו חידוד וכמו שאמרו בגמרא (בבא קמא) שהברזל ממת בכל שהוא ואינו צריך אומד, אבל הקשת שהוא עשוי מעץ הוא מעצמו אינו מזיק, אלא שכח הדחיפה שנתן בו היורה, הוא זה שמשפיע על ההיזק הבא מחמת החץ וככל שכוחו של היורה חזק יותר כך יגדל הנזק מחמת פגיעת החץ. מעתה מתבאר היטב, על מה שקרא יעקב לסדר התפילה הקבוע בשם: **'חַרְבֵי'**, לפי שבתפילה זו אף בלא כונה מרובה יכול לפעול, כדוגמת החרב שפועל מעצם היותו ברזל מחודד. ולבקשה המיוחדת קרא בשם: **'קִשְׁתִּי'**, לפי שהיא כמו הקשת שככל שמשקיע בכונה כשמבקש בקשתו כך היא תפעל את פעולתה. כעין ביאור זה ביאר גם רבינו הגרי"ז מבריסק, עי' בדבריו.

ובזה יבואר גם לשונו של דוד המלך: **'שִׁמְעֵה תְּחַנְּנֵי ה' תְּפִלָּתִי יַחַח'** (תהלים ו י), **'תְּחַנְּנֵי'** היינו: בקשתי המיוחדת, שהיא צריכה כונה מרובה, עליה אמר דוד המלך: **'שִׁמְעֵה'** לבקשתי. ואילו **'תְּפִלָּתִי'** היא סדר התפילה הקבוע עליה אמר: **'ה' תְּפִלָּתִי יַחַח'**, ש'**יַחַח**' את התפילה בכל אופן שהוא אפילו בלא שמכוין בו כונה יתירה. גם מתבאר סדר הדברים שהקדים את שמיעת התחינה ולאחריה לקיחת התפילה, שכיון שישמע את הבקשה המיוחדת שצריכה כונה, כ"ש שיקח את תפילתו הקבועה שאי"צ כונה כ"כ.

'ראובן בכרי אתה' (מט ג)

כתוב ב'ירמיהו': **'כֹּה אָמַר ה' נָתַן שִׁמְשׁ לְאֹר יוֹמָם חֶקֶת יָרֵחַ וְכוֹכְבִּים לְאֹר לַיְלָה... אִם יִמְשׁוּ הַחֲקִים הָאֵלֶּה מִלְּפָנַי נָא ה' גַּם זֶרַע יִשְׂרָאֵל יִשְׁבְּתוּ מֵהֵיּוֹת גּוֹי לְפָנַי כָּל הַיָּמִים'** (לא לד). נמצינו למדים מהפסוק, שכמו שיש בבריאת העולם **'שִׁמְשׁ'** ו'**יָרֵחַ**', כך חייב להיות שיהיו קיימים בבריאה גם זרע ישראל, שאלו תלויים באלו ואי אפשר לאלו בלא אלו, כמו שפירש ה'מצודות' במקום.

רמז נפלא על כך מגלה לנו רבינו יעקב 'בעל הטורים' בפרשתנו: יעקב

האם דיין יכול לשנות מפני השלום?

מערכת 'חברותא'

מיוחדת? 'גנזי המלך'

שאלה: שלשה דיינים שישבו לדון ונשאו ונתנו בהלכה ושנים מחיבים ואחד דעתו לזכות, האם רשאי הדיין המזכה לומר: "איני יודע" כדי שיוסיפו עוד ב' דיינים, כמבואר בחו"מ (יח). ואז יוציאו הדין לאורה על פי הרוב?

תשובה: שנינו במסכת 'יבמות' (סה:): **'אמר רבי אילעא משום רבי אלעזר ברבי שמעון: "מותר לו לאדם לשנות (מן האמת), בדבר השלום, שנאמר: "אֲכִיף צָנָה לְפָנַי מוֹתוֹ לְאָמֵר: כֹּה תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף אֲנָא שָׂא נָא פֶּשַׁע אַחִיךָ וְחָטְאתָם" (בראשית' נ)'**

'ייעקב לא צוה זאת, אלא הם שינו מפני דרכי שלום' (רש"י).

וכן מצינו במדרש ('מדרש רבה' דברים' ה יד 'ד' וקראת): **'אמר ר"ל: "גדול הוא השלום, שאמר הכתוב דברים של בדאי ליתן שלום בין יוסף לאחיו. בשעה שמת אביהן, היו מתיראין שלא ינקום להן ומה אמרו לו: "אֲכִיף צָנָה לְפָנַי מוֹתוֹ לְאָמֵר: כֹּה תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף" ואין אנו מוצאים שצוה יעקב אבינו? אלא אמרו הכתובים דברי בדאי מפני דרכי שלום'.**

וכתב בשו"ת 'יביע אומר' (ב חו"מ ג): הגאון החיד"א ב'ברכי יוסף' (יח ג). הביא ראייה מדברי הגמרא בב"ק (קיג:): **'האי בר ישראל דידע סהדותא לעכו"ם ואזל ואסהיד ליה בדינא דעכו"ם על ישראל חבריה, משמתינן ליה. מאי טעמא? - דאינהו מפקי ממונא אפומא דחד!'**

ואם נאמר שמותר לו לאדם לעשות את כל האפשרויות כדי להעמיד את האמת, מדוע 'משמתינן ליה' והרי עד זה ידע את האמת, שישראל זה היה חייב לעכו"ם.

ואם כן, ממה נפשך, אם הוא היה בא להעיד בב"ד ישראל, הרי על הצד שלא היה הנתבע נשבע לשקר להכחישו והיה משלם, נמצא עתה, שלא הפסידו העד דבר בהליכתו לבית דין של גוים.

ועל הצד שהיה הנתבע נשבע לשקר, הרי ודאי עשה העד דבר טוב בהליכתו להעיד בבית דין של גוים, שבכך הוא מנע מן הנתבע להשבע לשקר בבית דין של ישראל.

אלא ודאי, מה שמשמתין אותו הוא משום דאמרינן ליה: **'מאי דאפקדת - איבעי לך למעבד'** ותו לא, שאין עליך

אלא להעיד בב"ד של ישראל ואם נשבע הנתבע לשקר, לא איכפת לך.

ולפי זה, גם בנידון דידן, חייב הדיין לגלות דעתו ואסור לו לעשות צעד של שקר ולומר: **"איני יודע"** כדי להעמיד את האמת על ידי הוספת עוד דיינים.

ושוב ראיתי למהריט"ץ בתשובות (קב), שכן פירש ההיא דב"ק (קיג:), שכיון שהתורה לא האמינתו ואינו חייב אלא שבועה, יניחנו להשבע לשקר ואין לו להתחכם על בוראו.

אלא יש לחלק בזה, כי גבי עדות, הפסול של עד אחד להוציא ממון הוא מטעם גזרת הכתוב, שהרי אפילו משה רבנו, אם היה מעיד לבדו, אינו נאמן, משום גזירת הכתוב **'ש'אין עד אחד נאמן'** ולא מפני שחושדים בו שהוא משקר. (ועיין בפירוש המשניות להרמב"ם (ר"פ 'נגמר הדין') שאפי' נביא, אם היה מעיד לבדו על מעשה, אין סומכים עליו!).

ולכן אינו רשאי עד אחד ללכת להעיד בערכאות שמוציאים על פי עד א', כיון שגורם להוציא ממון על ידו שלא כדין.

אך נראה שאין מקום לחלוק זה, ממה שכתבו המפרשים על הפסוק: **"מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחֹק וְנָקִי וְצַדִּיק אֵל תִּהְרַג"** (שמות כג). שהכתוב מכוון כלפי דיין שכל חבריו חרצו משפט מות על אדם והוא ירא פן יצא האיש זכאי בדינו כיון שאם כל הדיינים פוסקים את דינו של האיש למיתה אין ממתים אותו (אלא אם יש לפחות דיין אחד המזכה אותו) ולפיכך מערים הדיין לומר: **"זכאי"** כדי שיצא דינו לחובה ע"פ הרוב, על זה אמר הכתוב: **"מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחֹק"**, אלא, **"יקוב הדין את ההר"**.

והגאון 'שבות יעקב' (א קלח) נשאל: בת"ח א' שישב בדין יחד עם ב' הדיוטות יושבי קרנות ודעתם לפסוק דלא כוותיה, אם רשאי להסתלק מן הדין, או לומר: **"איני יודע"**, כדי שיוסיפו דיינים.

והשיב: דודאי דשפיר דמי למעבד הכי, כיון שכונתו לשם שמים להוציא הדין לאמתו. ואע"פ שמשקר באמרו: **"איני יודע"**, הא קי"ל **'מותר לשנות מפני דרכי שלום'** ('יבמות' סה:).

ונראה, שאם שני דיינים היושבים עם הדיין החכם הם יושבי קרנות ודאי שכאשר הם חולקים על החכם והולכים אחר סברת הכרס שלהם, פשיטא שלא בטלה סברת החכם ודעתו הרחבה בתורה, מפני דעת שוטים אלו.

וכן מפורש ב'חנוך' (עח): שבחירת רוב זה ד'**'אֲחֵרֵי רַבִּים לְהִטָּת'** ('שמות')

(כג) **'בְּשֵׁשְׁתֵּי הַפְּתוֹת הַחֹלְקוֹת יוֹדְעוֹת בְּחֻמַּת הַתּוֹרָה בְּשׂוּהָ, שְׂאִין לומר שפת חכמים מעטת לא תכריע פת בורים מרבה ואפלו כיוצאי מצרים, אבל בהשנות החכמה בקרוב, הודיעתנו התורה שרובי הדעות יסכימו לעולם אל האמת יותר מן המעוט'.**

ומעתה, כיון שסברת הדיין הת"ח יתר היא שלא תמוט, יש לו כל הזכות להעמיד סברתו הלכה למעשה, ע"י כל מיני מאמצים העומדים לרשותו וכגון לומר: **"איני יודע"** בכדי שיוסיפו עוד דיינים.

וה'בית יעקב', שאסר על הדיין לומר: **"איני יודע"** בכדי שיוסיפו הדיינים, כי שאני גבי דיין שכבר נזקק לדין ויודע להיכן הדין נוטה ולכן אינו רשאי להסתלק מן הדין. וכדק"ל ב'סנהדרין' (ו): **וּבְחוּ"מ (יב): 'שנים שבאו לדין; אחד רך ואחד קשה, עד שלא תשמע דבריהם, או שאי אתה יודע להיכן הדין נוטה, אתה רשאי לומר להם איני נזקק להם... אבל משתשמע דבריהם ותדע להיכן הדין נוטה, אי אתה רשאי לומר אין אני נזקק להם'.** ע"כ.

ואם משום שהוא רוצה להוציא הדין לאורה, הואיל והרוב סוברים להיפך והם דיינים שהגיעו להוראה, אין לו להתחכם על ציווי התורה וכתורה יעשה. וכדמסיק החיד"א ז"ל.

ונמצא, שאין טעם האיסור לומר: **"איני יודע"** מפני שאסור לשקר, אלא שהדיין שנזקק לדין חייב לטפל בו עד פסק הדין ואינו רשאי להתחמק מאחריות הדין עד שיצא הדין לאורה מביניהם.

וכן מצאתי להגאון 'נוכח השלחן' (חו"מ לג צט): **שג"כ העלה: שכל שהם בעלי הוראה אסור לו לומר: "איני יודע"** וכ"ש להסתלק מן הדין. והביא מה שכתב בשו"ת הרא"ם (א נג): שאם כאשר ראו המועטים שרבו דעות החולקים עליהם, קמו והלכו להם ולא רצו לקיים גזרת **"אֲחֵרֵי רַבִּים לְהִטָּת"**, הם עוברים על מצות עשה ד'**"אֲחֵרֵי רַבִּים לְהִטָּת"**.

לכן, מסקנת הדברים היא, שאין עצה ואין תבונה לדיין להסתלק מן הדין בטענת: **"איני יודע"**, אלא אם כן היושבים עמו בב"ד הם יושבי קרנות, שאז אין סברת החכם הדיין בטלה ברוב דעות. ועל כן, יוכל לומר: **"קבלו דעתי!"**

ואם רואה שאינו יכול להכריחם, יאמר: **"איני יודע"**, בכדי שיוסיפו הדיינים ויצא הדין לאורה. ■

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

צרכים
צורכי סאונד
וויזא
קו"ח לפקס:
03-6768855

להדר בקדש
למבירה
ספר תורה משומש
במחיר מיוחד
לפרטים הרב שבתאי:
052-80-777-22

מתחברים... עם הרב אמנון יצחק שלי"א

<p>ביום חמישי 15/01/09 השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30</p> <p>מתנ"ס מופת</p> <p>בית שאן ירושלים הברה 1</p>	<p>ביום שלישי 13/01/09 השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30</p> <p>אולמי גן הקונגרסים</p> <p>חיפה קדושי יאסי 2</p>
--	---

כל הכניות שמורות לארגון "שופר"
 הרצאות מאובסחות
WWW.SHOFAR.NET

שידוכים באמונה
ומתיק בין שולח
 משרד שידוכים למגזר החרדי והדתני לאומי
לרשומכם נתיקים רבים ברחבי הארץ
1599-500-811

להדר בקדש
 רחוב האדמו"ר
 מקוצק 41
 בני ברק

למבירה
ספרי תורה מהודרים
 שנכתבו ע"י סופרים מומחים, יראי שמים
 בכתב ספרדי, בית יוסף והאר"י
לפרטים הרב שבתאי:
052-80-777-22

מרפאת שיניים שן וחסד
נוסד בשנת 1982

בדיקה ויעוץ
 מקצועי ללא
 תשלום

- ◆ כתר חרסינה 570 ש"ח
- ◆ שתל 1.490 ש"ח ◆ תותבת 1.590 ש"ח
- ◆ תותבת גמישות ללא וויס 2.990 ש"ח
- ◆ ישור שיניים החל מ-4.800 ש"ח

ר' רבי עקיבא 44 ב"ב סניף הרב קוק
03-5794757 ◆ 052-8448443

יעמוד על הברכה

מארקו בן אלירה
 יזכה לעלות ארצה
 עם כל משפחתו בקרוב

נא להתפלל עבור:
 הרב הגאון רבי יהודה בן אסתר הינדה יצ"ו
 ועל רבי יוסף בן זהרה עבהאל יצ"ו

דדוש מעצב גרפי
 דדוש מעצב גרפי לעיצוב אתר, בעל ידע בFLASH עם AS. PHOTOSHOP ועיצוב תחת HTML ו-CSS
 יכולת עמידה בתנאי לחץ. העבודה 5 ימים בשבוע א-ה. קו"ח לפקס 03-6768855
565-546-533 / 03-677779

משרד עו"ד חוגי צדוק

מומחה לדיני משפחה, תביעת מזונות, תביעת משמורת, אימוץ ילדים, צווי הגנה, צווי מניעה, ירושות, צוואות, חוזה מכר ונדל"ן
 מומחה למשפט פלילי, מעצרים, הארכות מעצר, מעצרים עד תום ההליכים, עבירות צבא (עריקויות) עבירות צווארון לבן, דיני מיסים, מיסוי, חקירות מע"מ, מס הכנסה ועבירות תעבורה

רחוב מקוה ישראל 5 תל אביב. משרד: 03-5665775, פקס: 5665776 נייד 0544-870001

שחרורן

תן מתנה - ותציל חיים

רצועת יד USB 8 ג'יגה

התקן USB עבור רכבים ומחשבים - קל לנשיאה
אינך יכול לשכוח אותו, כיון שהוא ענוד על ידך!

3 ג'יגה - מלאים בסרטים, שירים והרצאות

של הרב אמנון יצחק שליט"א בשווי כ-1000 ₪

ו-5 ג'יגה - פנויים לשימושך!

להזמנות:

'שופר' ארגון להפצת יהדות

טל 03-6777779

9 סרטי DVD

מבראשית

הסטוריה באצטדיון טדי

בניני האומה

זה נס או לא נס

הרצל והציונות

נס מצולם

פיתות בניו ג'רזי

המדענים

פלאי הבריאה

10 הרצאות ב-18 CD

אל תאשים אותי

אמריקה... אמריקה

מדינה סבבה

מליונים מוסלמים סביבנו

סיבו סיבו

וגל פה רגל שם

שמחים בחוץ

אם כל המלחמות

מה ההבדל בין חרדי לדתי לאומי

מהפך גלובלי אוניברסלי

8 שירים

משה הרועה הנאמן 2X

יצחק עולה תמימה

השלום בוא יבוא

התשובה למדינה 2X

ירושלים

שמע ישראל

03-6777779/533
www.shofar.net
Shofar International
כל התנורים \$100
מקבל שחרורן
חינם
דרושים מפיצים לפרטים: